

Vasile ALECSANDRI a fost un poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, membru fondator al Academiei Române, creator al teatrului românesc și al literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei și apoi a României de-a lungul întregului secol al XIX-lea.

A fost în primul rând un poet important și un dramaturg original. S-a bucurat de recunoaștere și admirație atât în țară cât și peste hotare.

În literatură, Vasile Alecsandri a debutat în 1840 cu nuvela romantică *Buchetiera* de la Florența publicată în paginile „Daciei literare”. A urmat la câteva luni piesa *Farmazonul din Hârlău*. Posesor al unei opere impresionante, Alecsandri este cunoscut drept unul dintre pionierii pastelului în literatura română.

Opere

Comedii: *Chirița în provincie* (1852), *Chirița în voiagiu* (1864), *Chirița în balon* (1874).

Volume de poezie: *Poezii populare. Balade (Cântice bătrânești)* (1852), *Poezii populare. Balade adunate și îndreptate* de V. Alecsandri, partea a II-a (1853).

Cicluri de versuri: *Mărgăritărele* (1852-1862), *Doine și lăcrămioare* (1853), *Pasteluri* (1868-1879), *Legende* (1872-1876), *Ostașii noștri* (1878).

Proze: *Istoria unui galben*, *Suvenire din Italia*. *Buchetiera de la Florența*, *Iășii în 1844*, *Un salon din Iași*, *Românii și poezia lor*, *O primblare la munți*, *Borsec*, *Balta-albă*, *Călătorie în Africa*, *Un episod din anul 1848*.

Drame: *Cetatea Nemțului*, *Lipitorile satelor*, *Sgârcitul risipitor*, *Despot Vodă* (dramă istorică), *Fântâna Blanduziei*, *Ovidiu*.

Vasile
ALECSANDRI

Poezii

Ediție îngrijită de Dorin ONOFREI

POLISALM

Editura Polisalm
Bd. Petru Zadnipru, nr. 15/2, of. 23, MD2044, mun. Chișinău
Email: polirom.md@gmail.com
Tipar: Bons Offices

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale și editat
cu contribuția Ministerului Culturii al Republicii Moldova.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Alecsandri, Vasile.

Poezii / Vasile Alecsandri ; ediție îngrijită de Dorin Onofrei. – [Chișinău] : Polisalm, 2026
(Bons Offices). – 435, [1] p.

Cu contribuția Ministerului Culturii al Republicii Moldova. –
ISBN 978-9975-3705-2-3.

821.135.1-1

A 36

Doine

1842 – 1852

Doina

Doină, doiniță!
De-aș avea o puiculiță
Cu flori galbene-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!
De-aș avea o mândrulică
Cu ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!
De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!
Face-m-aș privighetoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dismierdătoare!

*

Doină, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
i trei glonți în punguliță
Ș-o sorioară de bărdiță!
De-aș avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu!
De-aș avea vr-o șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!
Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

★

Doină, doiniță!
Și i-aș zice: „Mândruliță,
Să te țin ca un bădiță!”
Și i-aș zice: „Voinicele,
Să te-ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!”
Și le-aș zice: „Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!”
Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

Sora și hoțul

Sus, în deal, la mănăstire,
Plânge sora-ntr-o grădină,
Plânge noaptea și suspină
Dup-a lumii fericire:
„De când eu eram copilă,
Sânt de toți ai mei uitată
Și de rude fără milă
În pustiuri lepădată!
Fără vină, din nascare
Mă văzui eu pedepsită,
Și de-a lumii dismierdare
Mă simții în veci lipsită!
În amar trăind de mică,
Ochii-mi plâng, sufletu-mi geme,
Și, ca pomul ce jos pică,
Viața-mi cade fără vreme!
Ah! sfârșească-se îndată
Astă viață de durere!
Vie moartea așteptată,
Ca o dulce mângâiere!”
„Ce spui, dragă surioară?
(Zise hoțul din pădure)
Cu-ai tăi ochi ca două mure,
Tu, frumoasă lacrimioară,
Tu să mori, dulce minune!
Și de Domnul nu ți-e frică?
Dragă soră tinerică,
Fă trei cruci ș-o rugăciune.
De vrei ochii să-ți lucească
Într-un rai de veselie,

Și ca floarea din câmpie
În piept inima să-ți crească,
Hai cu mine-n codrul verde
S-auzi Doina cea de jale,
Când plăieșii trec în vale
Pe cărarea ce se pierde.
Să vezi șoimul de pe stâncă
Cum se-nalță, se izbește
Peste corbul ce zărește
În prăpastia adâncă.
Iar ciocoiul cum se pleacă
De mă vede pe potică!
Cum, smerit, în genunchi pică
Și de fală se dezbracă!
Am doi zmei de bună cale,
Doi!... nici vântul nu-i întrece!
Am tovarăși doisprezece,
Și la brâu patru pistoale.
Am la piept o cruciliță
Cu lemn sfânt, cu moaște sfinte,
Și-n piept inima fierbinte,
Ca fierbintea ta guriță.
Am o piatră nestemată
Care noaptea viu lucește,
Precum ochiu-ți ce pândește
Fericirea depărtată.
Lasă tot, neagră chilie,
Comănac, metanii, rasă,
Și de vrei a fi voioasă,
Ca o zi de voinicie,
Vin'în lumea fericită
Cu voinicul ce te cheamă,

Căci cu dânsul nu e teamă
De-a mai fi călugărită!”
De-a mers soră, nu e știre;
Iar de-atunce pin grădină
Nici nu plânge, nici suspină
Nime-n deal la mănăstire.

Crai-nou

Pe când la cuibu-i pasărea zboară
C-un țipăt jalnic ca un suspin
Și, plecând capul sub aripioară,
Pe creanga mică adoarme lin,
Zamfira tristă din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Vărsând pe frunte-i lumina sa.
De când în lume gingașa fată
Zâmbea ca floarea de pe câmpii,
Numai de soare fu sărutată
Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii.
Părul său negru, ca nori de ploaie,
De-a lung pe umeri neted cădea.
Ades copila mândră, vioaie,
De soare-n păru-i se ascundea.
Iar când pe frunte-i ducea cofiță
Cu apă rece de la izvor,
Când era umedă a sa guriță
Și-i sălta floarea pe sânișor,
Toți trecătorii simțeau deodată
O sete mare în pieptul lor;
Beau multă apă, cătând la fată,
Și urmau drumul, oftând de dor.
Ea cânta dulce ca ciocârlia
Ce ciripește vesel în zori,
Și suna gingaș atunci câmpia
Ca de un freamăt de Sburători.
Ades bătrânii, stând împreună
Și ascultând-o pe lângă foc,
Trăgeau cu sorții, noaptea, la lună,

Și vesteau fetei mare noroc.
Dar într-o seară, sus, pe movilă,
O Babă Cloanță, din bobi trăgând,
I-a zis cu spaimă: „Să fugi, copilă,
De străin mândru, cu glasul blând!”
De-atunci Zamfira în multe rânduri
Vedea o umbră zburând pin nori,
Și toată noaptea sta ea pe gânduri
În doruri tainici, în dulci fiori.
Acum ea, tristă, din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Iar glasul-i jalnic așa cânta:
„Crai-nou, strălucite!
Plânsă m-ai găsit,
Cu gânduri mâhnite,
Cu chipul cernit.
Inima-mi jelește,
Dar nu știu ce vrea;
Nu știu ce dorește
Inimioara mea.
Căci aude noapte
Freamăte de zbor,
Ș-apoi blânde șoapte
Ce-i șoptesc din nor.
Iar a zilei rază
Când lucește sus,
Mult apoi visează
Visul ce s-a dus.
Crai-nou! vin'cu bine,
Cu bine te du,
Dar jalea din mine
Să nu mi-o lași, nu!

Să mă lași cu salbă
De galbini frumoși,
Cu năframă albă
Și iminei roși.
Să mă lași ferice,
Cu doru-mplinit,
Zburând tu de-aice,
Crai-nou mult iubit!”
Iată că-n valea cea- ntunecată
Un străin mândru atunci trecu,
Auzi glasul, veni îndată
Și-n calea fetei pe loc stătu.
Blânzi erau ochii, blândă-era fața,
Blând era glasul celui străin!
Căci trecu noaptea, și dimineața
Găsi copila fără suspin.
Trei zile-n urmă ea avea salbă,
Salbă de galbini pe-al său grumaz,
Avea pe frunte năframă albă,
Iar flori nici una pe al său obraz!
Trei zile-n urmă Crai-nou se duse,
Și, cu el, mândrul străin pieri,
Sărmana fată în drum se puse
Și mult îl plânse, mult îl dori!
Trei zile-n urmă, colo, pe vale,
Rămase singur un biet mormânt!
Ș-ades de-atunce un glas de jale
Șoptind s-aude astfel prin vânt:
„Tu, ce spui vesel, sus, pe movilă,
La cornul lunii tainicu-ți gând,
Când vine noaptea, fugi, fugi, copilă,
De străin mândru, cu glasul blând!”

Altarul mănăstirii Putna

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgâni,
Lăcaș sfânt creștinătăței, astăzi, vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Însuși merge să aleagă locul sfântului altar.
Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.
Căpitani, ostași cu zale și cu platoșe de fier
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri, ca la semnul de război.
Al Moldovei steag de fală fâlfaie falnic în cer;
Buciumul vuieste-n munte, sună valea de cimpoi.
Iată că lângă-o movilă domnul Ștefan s-a oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.
Trei ostași, cu arce-n mână, pe movilă-acum se urcă;
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, 'nalți ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a' lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.
Ei ades, cu-a lor săgeată, răpezită sus, în nor,
Pintre-a' fulgerilor focuri au oprit vulturu-n zbor.
Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte au simțit a' lor săgeți,
Căci ei sânt arcașii vrednici ai lui Ștefan domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeată s-o izbească-n depărtare.
„Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă-ntrec în arc cu voi.”
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi
Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor zboară,
Spintecă repede vântul ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.
„Ura!”-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
„Să trăiți, copii!” le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Piere, trece mai departe, și-ntr-un paltin vechi s-a frânt.
„Acolo fi-va altarul!” zice falnicul monarc,
Ce se-nchină și se pleacă pe războinicul său arc.
„Să trăiască domnul Ștefan!” mii de glasuri îl urează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchiază!

Andrii-Popa

Cine trece-n Valea-Seacă,
Cu hamgerul fără teacă
Și cu pieptul dezvelit?
Andrii-Popa cel vestit!
Șapte ani cu voinicie
Și-a bătut joc de domnie
Și tot pradă ne'ncetat,
Andrii-Popa, hoț bărbat!
Zi și noapte, de-a călare,
Trage bir din drumul mare,
Și din țară peste tot!
Fug neferii cât ce pot,
Căci el are-o pușcă plină
Cu trei glonți la rădăcină,
Ș-are-un murg de patru ani,
Care mușcă din dușmani,
Ș-are frați de cruce șapte,
Care-au supt sânge cu lapte.
Și nu-i pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!
Căpitane, frățioare,
Ce se vede despre soare?
Se zăresc vr'o patru cai!...
N-auziși tu de-un Mihai?
Căpitane, te gătește,
Mihai mândrul te gonește.
Iată-l, vine ca un zmeu!
Fă trei cruci la Dumnezeu
Cum îi vede-n depărtare,
Popa strigă-n gura mare:

„Hai la goană de neferi!
Hai la horă de femei!”
A zis! țipă se aruncă,
Trece șes, pâraie, luncă
Cu fugarul sprintenel
Și cu hoții după el.
Mihai mândrul vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară,
Pe-un cal alb ce n-are loc
Și din ochi aruncă foc.
Fug cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Și se duc voinicii,duc,
Cu urgie de haiduc!
Piept în piept!... câmpul răsună,
Toți de tot dau împreună.
Toți la luptă-s încleștați,
Toți în sânge încruntați.
„Ura, frați!” caii nechează,
Sus văzduhul scânteiază.
„Ura!” moartea s-a ivit!
Vulturul-n zbor s-a oprit!
Zi de vară pân-în seară
Dau voinicii să se piară,
Și cu fierul ascuțit,
Și cu pumnul amorțit.
Sângele-n răni gâlgăiește,
Glasul-n gură se sfârșește.
Zece-s morți! doi încă vii,
Mihai mândrul și Andrii.
Andrii fuge fără de-o mână,
Prinde murgul la fântână,

Dă piepțiș, sare pe șa
Și din gură zice-așa:
„Zbori, copile sprintenele,
Să mă scapi de chinuri grele,
Că mă jur, de mă-i scăpa,
Ca pe-un frate te-oi căta.”
Murgul sprinten se repede.
În zadar! Mihai mi-l vede!
„Stai, hoț-popă, dragul meu,
Să-ți arăt cine sânt eu!”
Și cum zice, mi-l chitește,
Drept în frunte mi-l lovește!
„Ura!” Vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori.

Ursiții

*Ici în vale, la fântână,
Două fete spală lână...*

(Cântecul lui Bujor)

Colo-n vale, la fântână,
Două fete spălau lână,
Spălau lână și râdeau,
Iar din gură-așa grăiau:
„Când a bate vânt de seară
Prin ogorul de săcară,
De trei ori să descântăm
Și-n fântână să cătăm.
Dacă-a fi să ni se prindă,
Om vedea ca-ntr-o oglindă
De-om avea sorți cu noroc
Și ursiți cu ochi de foc.”
Cum bătu vântul de seară
Prin ogorul de săcară,
De trei ori au descântat,
În fântână au cătat,
Și pe-a sa limpede față,
Ca prin vis disdimineată,
Au văzut ele, zâmbind,
Două chipuri strălucind.
Cele umbre bălăioare,
Cu gurițe zâmbitoare,
Pluteau lin, se legănav
Și pe fete le-ngănav...